

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

LAPE akatemia 15.5.2019, Pohjois-Savo

Mitä ja mistä lasten ja nuorten hyvinvointitieto meille kertoo?

Tulokset koottu THL:n laatimasta tulospaketista 5/2019 <https://stm.fi/lapeakatemia/valmennukset-maakunnissa>

Sakari Kainulainen, asiantuntija, dos.
Diakonia-ammattikorkeakoulu

Minna Rytönen, muutosagentti,
Pohjois-Savon liitto

Hyvinvoiva lapsi ja nuori oppii ja kasvaa

Palveluverkosto

Avoimet
kohtaamis-
paikat

Nuorten
palvelut

Varhais-
kasvatus ja
kouluyhteisöt

Sosiaali- ja
terveys-
palvelut

YHTEISET TOIMINTAKÄYTÄNNÖT

YHTEENSOVITTAVA JOHTAMINEN

TEHTÄVÄNÄ VARMISTAA LAPSELLE TURVALLINEN JA HYVÄ ARKI

**TERVEYS,
HYVINVOINTI
JA OPPIMINEN**

**PERHEEN
IHMISSUHTEET**

**OSALLISUUS JA
KIINNITTÄMINEN
YHTEISÖÖN**

Tietoon ja näyttöön perustuva toiminta

Lasten ja perheiden palveluverkoston toiminta, tuki ja osaaminen
on helposti kaikkien saavutettavissa, myös sähköisenä

Yhteinen viitekehys
Monitoimijainen työskentelymalli
Näyttöön perustuvat menetelmät
Toimivat työkalut

Lapsiperheet Pohjois-Savossa

- 66 700 perhettä
  - 940 avioliittoa vuosittain
  - 600 avioeroa vuosittain
- 22 000 lapsiperhettä (16 aviol. / 6 avol.)
  - 29% asuu ahtaasti
  - 12% pienituloisia (köyhiä)
- 7600 yhden vanhemman perhettä (6,3 äiti / 1,3 isä)
- 1,3 % alaikäisistä huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna
- 0,9 % rikoksista epäiltynä (0-14-v)
- 6,7 % rikoksista epäiltynä (15-17-v)
- 10,6 % rikoksista epäiltynä (18-20-v)

- Koettu terveydentila keskimääräinen tai huono (d58)
- Mielialaan liittyviä ongelmia (d58)
- Tyytyväisyys elämään (d63)
- Tuntee itsensä yksinäiseksi (d14,15)
- Tehostettu tuki ja erityinen tuki oppimiseen

8-9lk
19%

Lapset,
nuoret
n11%

4-5lk
90%

nuoret
n3/4*

nuoret
n10%

10%*
n8%*

**Koettu terveys
ja hyvinvointi
sekä
oppiminen**

**Perheen
ihmissuhteet ja
turvallisuus**

*Hyvinvoiva
lapsi ja
nuori oppii
ja kasvaa*

- 4-5lk **2%** • Keskusteluvaikeuksia lapsen ja vanhemman välillä (d11)
- 4v **86%** • Lapsilähtöisyys kasvatuksessa (d12)
- nuoret **n1/4** • Henkisen väkivallan kokeminen (d34, 35)
- 4-5lk, 8-9lk **5..7%** • Fyysisen väkivallan kokeminen
- 4-5lk **6..7%** • Päihteiden käytön haitat (d37, d38)
- 4-5lk **6%** • Eron kokeminen 12 viime kk aikana (d40)
- 4v **n90%** • Eron jälkeisen vanhemmuuden toimivuus (d41)
- 4v **43%**
- 4v **12%***

- Harrastusten parissa vähintään kerran viikossa (d25)
- Vaikuttamismahdollisuudet koulussa
- Lasta kuullaan varhaiskasvatuksessa (d44)
- Osa luokkayhteisöä (d30)
- Ei opintosuunnitelmia 9lk

4-5lk
n4/5*

nuoret
10..26%

4-5lk, 8-9lk
n3/4

65%*

2%

**Kokemus
osaamisesta
ja yhteisöön
kuulumisesta**

**Muut
ihmissuhteet ja
turvallisuus**

- 4-5lk 8-9lk **n1/5 ja n1/4** • Kokenut syrjivää kiusaamista (d22,23)
- 4-5lk, 8-9lk **6%** • Kiusatuksi tuleminen vähintään 1 x vko (d20)
- nuoret **n1/5** • Seksuaalinen häirintä (d33)
- 8-9lk **86%** • Mahdollisuus keskustella jonkun kanssa mieltä painavista asioista (d18)
- 4v **35%***

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ulottuvuudet (Lähde THL tulospaketti)

- Koettu terveydentila keskimääräinen tai huono (d58)
- Mielialaan liittyviä ongelmia (d58)
- Tyytyväisyys elämään (d63)
- Tuntee itsensä yksinäiseksi (d14,1)
- Tehostettu tuki ja erityinen tuki oppir

8-9lk
19%
Lapset,
nuoret
n11%
4-5lk
90%
nuoret
n3/4*

**Koettu terveys
ja hyvinvointi
sekä**

**Perheen
ihmissuhteet ja
turvallisuus**

- 4-5lk **2%** • Keskusteluvaikeuksia lapsen ja vanhemman välillä (d11)
- 4v **86%** • Lapsilähtöisyys kasvatuksessa (d12)
- nuoret **n1/4** • Henkisen väkivallan kokeminen (d34, 35)
- 4-5lk, 8-9lk **5..7%** • Fyysisen väkivallan kokeminen
- 4-5lk **6..7%** • Päihteiden käytön haitat (d37, d38)
- 4-5lk **6%** • Ennen kokeminen 12 viime kk aikana (d40)
- 4v **43%** • On jälkeisen rikkomuksen toimivuus (d41)
- 4v **12%***

85 / 10 / 5

- Harrastusten parissa vähintään kerran viikossa (d25)
- Vaikuttamismahdollisuudet koulussa
- Lasta kuullaan varhaiskasvatuksessa (d44)
- Osa luokkayhteisöä (d30)
- Ei opintosuunnitelmia 9lk

4-5lk
n4/5*
nuoret
10..26%
4-5lk, 8-9lk
n3/4

**Kokemus
osaamisesta
ja yhteisöön
kuulumisesta**

**Muut
ihmissuhteet ja
turvallisuus**

- 4-5lk 8-9lk **n1/5 ja n1/4** • Kokenut syrjivää kiusaamista (d22,23)
- 4-5lk, 8-9lk **6%** • Kiusatuksi tuleminen vähintään 1 x vko (d20)
- nuoret **n1/5** • Seksuaalinen häirintä (d33)
- 8-9lk **86%** • Mahdollisuus keskustella jonkun kanssa mieltä painavista asioista (d18)
- 4v **35%***

Vanhempien hyvinvoinnin ulottuvuudet (Lähde THL tulospaketti)

- Koettu terveys keskimääräinen tai huono (d59)
- Vähintään 2 vkoa kestänyt masennusoireilu (d60)
- Riittämättömyyden tunteita vanhempana (d62)
- Joutunut tinkimään ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä viim 12 k
- Tyytyväisyys elämään (d64)

4-5lk **10%**

4-5lk **15%**

10%

15%

4v ja 4-5lk
yli90%

Koettu
terveys ja
hyvinvointi

Ihmissuhteet
ja turvallisuus

- Yksinäisyys (d16)

4v **7%**

Hyvinvoiva
lapsi ja
nuori oppii
ja kasvaa

- Vanhempi kokee olevansa tärkeä osa lähiyhteisöjään (d31)

4v **n4/5**

Kokemus
osallisuudesta
ja yhteisöön
kuulumisesta

Vanhemmuus
ja työelämä

4v ja 4-5lk

n1/3

- Kotiasioiden laiminlyönti työn vuoksi (d48)

4v **n1/3**

- Liukuva työaika (d49)

4v **17%**

- Etätyömahdollisuus

- Koettu terveys kesinkertainen tai huono (d59)
- Vähintään 2 vkoa kestänyt masennusoireilu (d60)
- Riittämättömyydetunteita vanhempi (d62)
- Joutunut tinkimää ruoasta, lääkkeitä lääkärikäynneistä 12 k
- Tyytyväisyys eläm (d64)

4-5lk **10%**
4-5lk **15%**

- Yksinäisyys (d16)

KÖYHYYS LÄHISUHTEET TYÖELÄMÄ

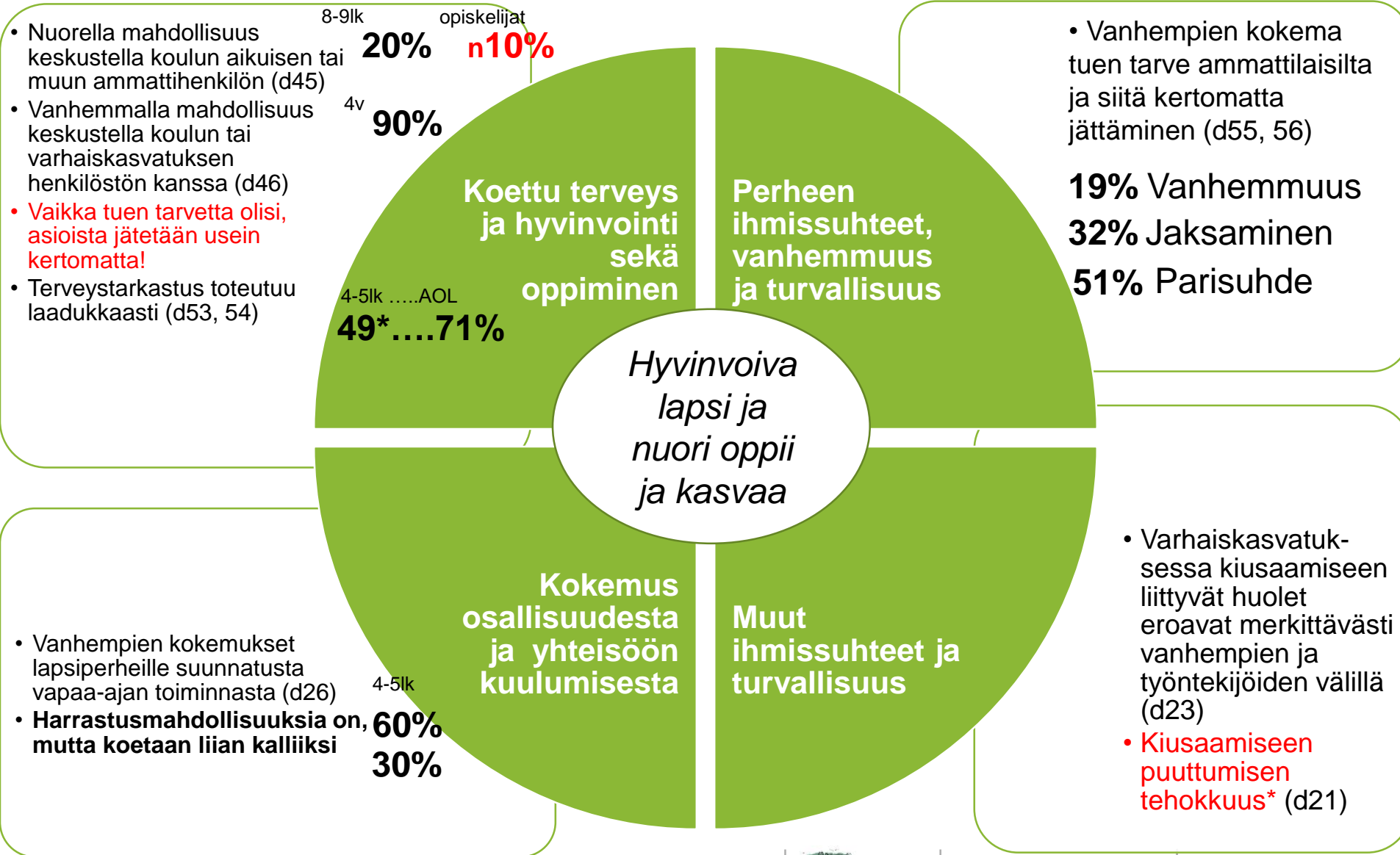
- Vanhempi kokee tärkeä osa lähiyhteisöjään (d31)

kuulumisesta

ja työelämä

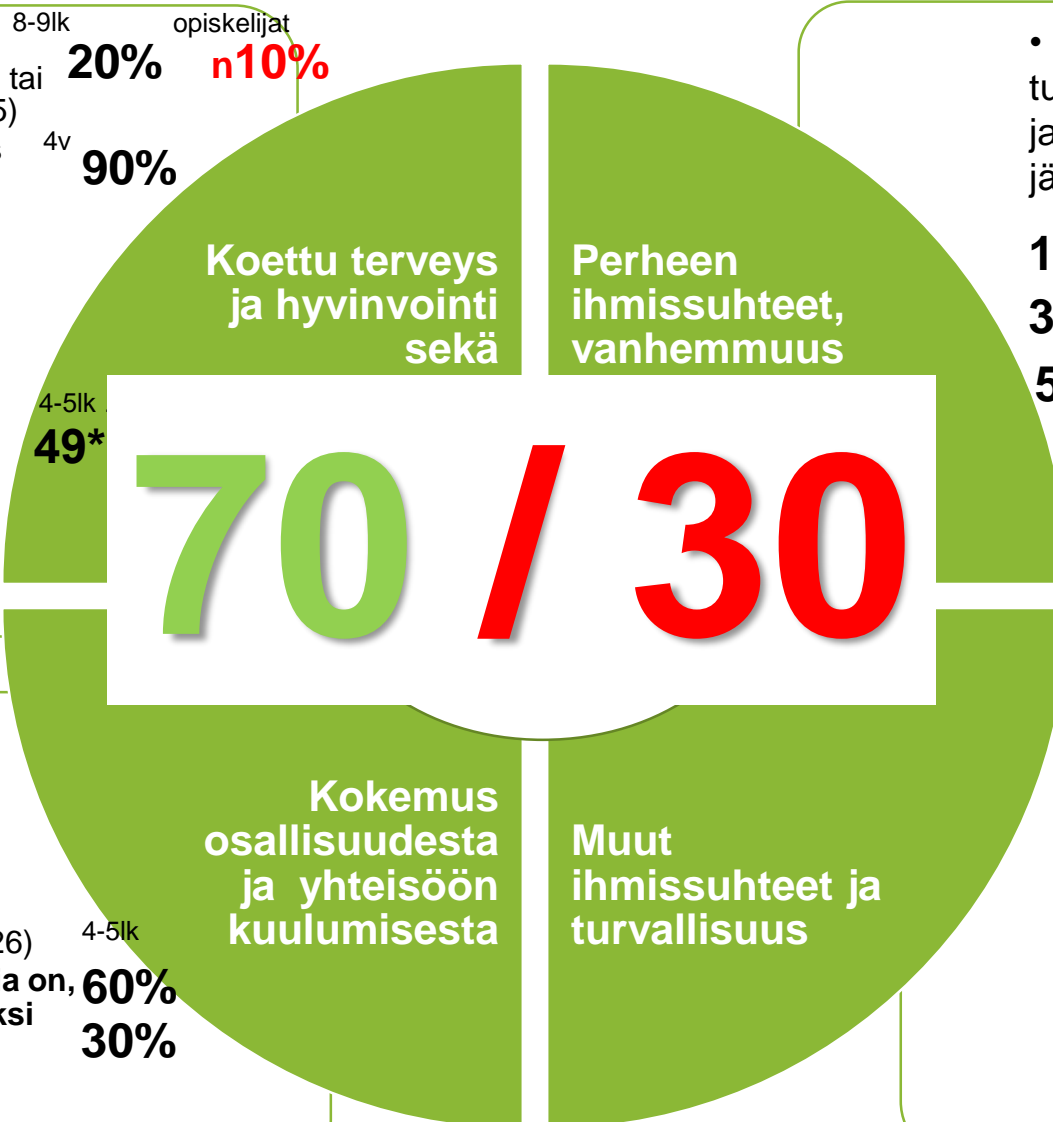
- Laiminlyönti työn vuoksi (d48)
  - Liukuva työaika (d49)
  - Etätyömahdollisuus
- 4v **n1/3**
4v **17%**

Hyvinvoinnin tuen toteutuminen (Lähde THL tulospaketti)

Hyvinvoinnin tuen toteutuminen (Lähde THL tulospaketti)

- Nuorella mahdollisuus keskustella koulun aikuisen tai muun ammattihenkilön (d45)
- Vanhemmalla mahdollisuus keskustella koulun tai varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa (d46)
- **Vaikka tuen tarvetta olisi, asioista jätetään usein kertomatta!**
- Terveystarkastus toteutuu laadukkaasti (d53, 54)

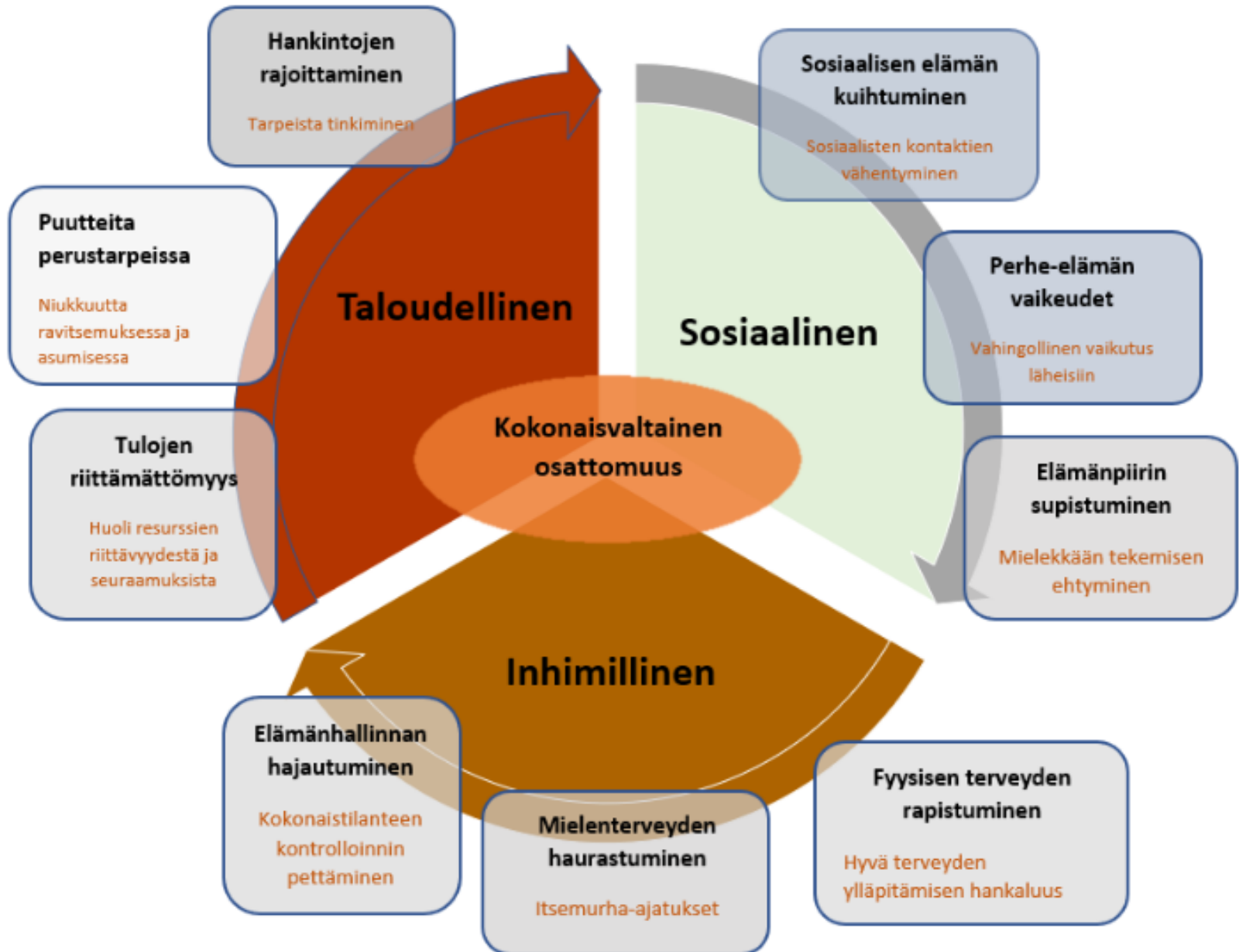
- Vanhempien kokema tuen tarve ammattilaisilta ja siitä kertomatta jättäminen (d55, 56)

19% Vanhemmuus
32% Jaksaminen
51% Parisuhde

- Vanhempien kokemukset lapsiperheille suunnatusta vapaa-ajan toiminnasta (d26)
- **Harrastusmahdollisuuksia on, mutta koetaan liian kalliiksi**

- Varhaiskasvatuksessa kiusaamiseen liittyvät huolet eroavat merkittävästi vanhempien ja työntekijöiden välillä (d23)
- **Kiusaamiseen puuttumisen tehokkuus*** (d21)

Niukkuuden noidankehä Itä- ja Pohjois-Suomessa

Lapsiperheiden ahdinkoa

- *Pitää miettiä, pääsenkö katsomaan **kaukana asuvia lapsiani**, riittävätkö rahat ja kannattaako edes lähteä koska joutuisin olemaan vierailulla heidän taakkanaan.*
- *Minusta ei ole mitään hyötyä. Minulla on yksi **lapsenlapsi** ja toinen tulossa. On äärettömän surullista kun en voi koskaan laittaa heille mitään lahjaa esim enkä omille aikuisille lapsilleni. Häpeän. Itken.*
- *Eniten masentaa se, että en voi hoitaa terveyttäni emmekä ole voineet matkustaa ja viettää **aikaa perheenä**.*
- *Pelkään äkillisiä menoja, kuten kodinkoneen hajoamista tai vaikkapa lapsen sairastumista loppukuussa, kun **rahat** vähissä.*
- *Pahinta niukkuus on silloin, kun sen vaikutukset kohdistuvat lapseen. Mitä hänestäkin olisi voinut tulla, jos olisi ollut rahaa **harrastuksiin ja niissä kehittyviin taitoihin?***

Esimerkiksi...

- Kuinka resurssit jakautuvat 85 / 10 / 5 osalta?
- Kuinka vanhemmille, erityisesti niitä tarvitseville, tuodaan tarjolle tukea talouden hoitoon, sosiaalisiin suhteisiin ja työn ja perhe-elämän suhteeseen?
- Kuinka piilossa oleviin tarpeisiin osataan vastata?
- Kuinka tuetaan etä- ja isovanhemmuutta?
- Kuinka pienennetään köyhien jatkuvaa stressiä?

Lisätietoa

- Kouluterveyskysely www.thl.fi/kouluterveyskysely
- LTH-tutkimus www.thl.fi/lth
- Tulospalvelu www.thl.fi/lapsetnuoretperheet/tulokset

Ota yhteyttä

- kouluterveyskysely@thl.fi tai lastenhyvinvointi@thl.fi